

Karel Hermans

Palliatieve zorg is van iedereen
... wat doet het beleid
voor mantelzorgers?

Vlaams
Expertisepunt
Mantelzorg

Vlaams Mantelzorgplan

2022-2024

Vlaanderen
is zorg

vlaams
mantelzorgplatform

steunpunt
mantelzorg

Liever
Thuis

COPONCHO
KOESTERT MANTELZORG

mantelzorgnetwerk

VIVEL
Vlaams Instituut voor de Eerste Lijn

Verbindt en versterkt
de eerste lijn

okra
iretpunt 55+

samana
samen met

Overzicht

- Algemene situering mantelzorg en plan
- Voorstelling projecten
 - Mz betrekken bij scharniermomenten
 - Psychosociale ondersteuning van mantelzorgers
 - (h)erkennen van mantelzorgers op de werkvloer
 - (h)erkennen van jonge mantelzorgers
 - Optimaliseren van de website mantelzorgers.be
- En wat kan u zelf doen?

Situering

- Vlaams Mantelzorgplan 2022-2024 - deadline 31/12/2024
- Vlaams Mantelzorgplan = Vlaams Mantelzorgbeleid
- 18 acties => 5 projecten
- Strategische doelstellingen
 - (h)erkennen van mantelzorgers
 - Ondersteunen van mantelzorgers
 - Verbindend mantelzorgbeleid
 - Belang van kwaliteit van leven

Enkele cijfers

- Zorgenquête: 34% Vlamingen is mantelzorger (18+)
 - 67% <10 uur/week
 - 19% >10 en <20 uur/week
 - 11% >20 en < 60 uur/week
 - 3% > 60 uur/week
 - 7/10 op arbeidsactieve leeftijd combineert dit met betaald werk

(Bronselaer et.al, 2021)

Enkele cijfers - jongeren

- 21% van de jongeren woont bij een persoon met een zorgbehoefte (n= 119.000)
 - 5% zorgt minstens 4 uur pers week voor een persoon met een zorgbehoefte
- (Bronselaer et.al, 2021)

Economische impact

- Indicatie: als alle uren aan mantelzorg zouden worden betaald dat betekent dit volgens het simulatiemodel van Desmet et al., 2016 een kost van 11,38 miljard euro
- Impact ziekteverzekering: 0,6 milj. per dag
 - Basis: schatting dat 6% mantelzorgers ziek is geworden door zorgbelasting
 - Desmet et al., 2016

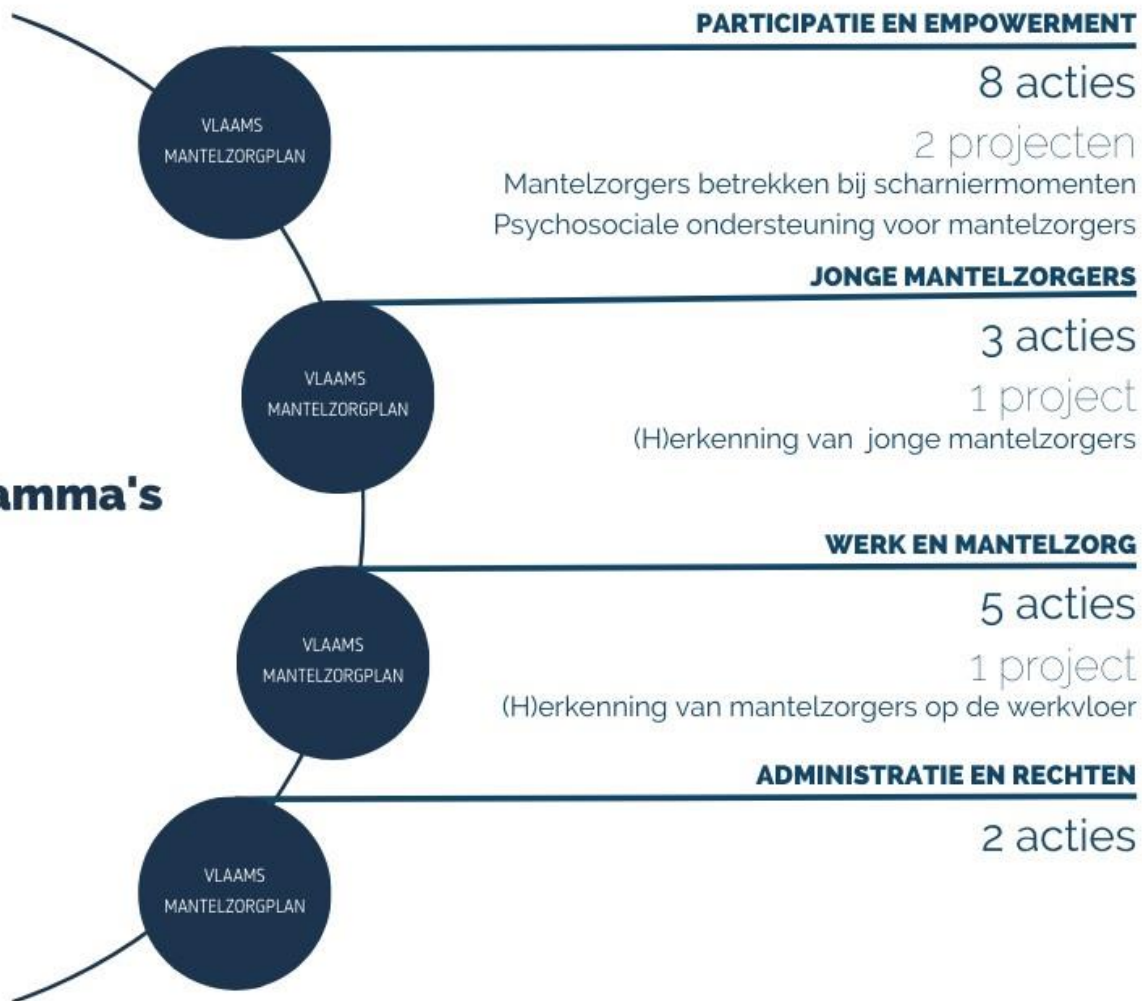
Structuur Mantelzorgplan

Governance Vlaams Mantelzorgplan

4 programma's

Voorzitter:
Michel Vanholder

Voorzitter:
Tom Cox

Voorzitter:
Nik Van Gool

Voorzitter:
Sonja Becq

Coördinatie door VIVEL

- Karel Hermans (coördinator)
- Merel Thiers (communicatie)
- Anneleen Torfs (projectwerking en innovatie)

Monitoringcomité

- VIVEL
- Departement Zorg
- Kabinet Welzijn, Volksgezondheid, Gezin
- Erkende mantelzorg- en gebruikersverenigingen
- Departement Onderwijs
- Departement Werk en Sociale Economie
- Departement Jeugd, Cultuur en Media
- Optioneel: experten of voorzitters van programmagroepen

Stuurgroep communicatie

- VEM/VIVEL
- Afgevaardigden projecten
- Communicatiebureau en/of PR-bureau (occasioneel)

Programma

Wat? Een **tijdelijke structuur** die meerdere, samenhangende **projecten en andere activiteiten** overkoepelt.

PROGRAMMAGROEP

Wat?

De programmagroep is mede verantwoordelijk voor de governance van een programma. De programmagroep geeft leiding, om **progressief eindresultaten en baten te realiseren** voor **één of meerdere organisaties en strategische doelstellingen**.

Wie?

Stakeholders die in relatie staan tot het programma en wordt voorgezeten door een **onafhankelijke voorzitter**. Aan de groep kunnen **ad hoc experts** toegevoegd worden.

Projecten – Het plan in de praktijk

Buiten projecten Administratie en rechten

- Geen projecten
- Focus op
 - Mantelzorgstatuut
 - Rechtenvereenvoudiging

Hoe het plan in de praktijk omzetten? Wat kunnen we betekenen voor mantelzorgers

- In kader van relance: 5 projecten
 - Mantelzorgers betrekken bij scharniermomenten
 - Coponcho en Okra Zorgrecht
 - Psychosociale ondersteuning voor mantelzorgers
 - Liever Thuis LM
 - (h)Erkennen van mantelzorgers op de werkvloer
 - Mantelzorgnetwerk
 - (h)Erkennen van jonge mantelzorgers
 - Samana en Steunpunt Mantelzorgers
 - www.mantelzorgers.be
 - VIVEL (VEM)

Stakeholders programma- groep

Jonge mantelzorgers

ZoJong!
Agentschap Opgroeien
Vlaamse Jeugdraad
Familieplatform
Vlaamse Hogescholenraad
Vlaamse interuniversitaire raad
Departement Onderwijs
Vlaamse Vereniging van Studenten
Het Nederlandstalig Platform voor
Thuisverpleegkundigen (NPTV)
Erasmus Hogeschool Brussel
Hogent
Samana
Steunpunt Mantelzorg

Werk & mantelzorg

VOKA
Verso
Boerenbond
ACV
ABVV
Departement Werk en Sociale
Economie
RVA
Howest
WVLManteltmee
Magenta
Mantelzorgnetwerk
Copencho

Participatie & empowerment

VVSG
Zorggezind
Zorgnet-Icuro
VAPH
CAW
Psyche
Similes
Neutraal Ziekenfonds Vlaanderen
Liever Thuis
Copencho
Okra Zorgrecht

Administratie & rechten

IMA DMW
IMA Zorgkas
VVSG
Community Health Workers
SAAMO
FOD Sociale Zekerheid
Solidaris
Copencho

Mantelzorgers betrekken bij scharniermomenten

Wat is een scharniermoment?

- Ofwel een fysieke overgang van de ene plaats naar de andere
 - Opname ziekenhuis (algemeen, psychiatrisch)
- Ofwel een scharniermoment in een ziekteproces
 - Palliatieve zorg

Algemeen

- Programmawerkgroep Participatie en Empowerment
 - Voorzitter Michel Van Holder
 - Projectleiders: Coponcho en Okra Zorgrecht
- Stakeholders: Caw, Similes, Psyche, Zorggezind, VVSG, Zorgnet Icuuro, Onafhankelijk Leven, Coponcho, Liever Thuis, Mantelzorgnetwerk, VIVEL
 - Geconsulteerte experts: Domus Medica, Departement Zorg
- Aansluiten bij **bestaande opleiding en good practices.**
- Inzet op **sensibilisering en opleiding**

Doelgroep

- Via **professionals** bereiken van mantelzorgers
- Waarom is dit belangrijk?
 - Mz geven aan niet altijd betrokken te worden
 - Mz zijn een belangrijke partner in een zorgteam of is een zorgteam op zichzelf
 - Relevante informatie voor de casus (indien akkoord van de persoon zelf)
 - Mz vinden heel vaak zelf de juiste info niet
 - Focus ruimer dan enkel de persoon om situatie in beeld te krijgen

Doelstellingen en acties

Inventariseren	Sensibiliseren	Motiveren	Stimuleren
Bestaande tools en good practices	Van zorgactoren rond belang betrekken van mantelzorgers	Opleiden maatschappelijk werkers – aansluiten bij bestaand aanbod (bv. levenseinde)	Belang van het multidisciplinair overleg
Verspreiden van good practices (inspireren)	Ontwikkelen van communicatiemateriaal	Is mantelzorg opgenomen in het huidige aanbod?	Sensibilisatie/navorming huisartsen (Domus Medica)
	Inspiratiemomenten voor ziekenhuizen en eerste lijn (provinciaal)	Opleiding voor verzorgende/zorgkundig e optimaliseren (Zorggezind)	Aansluiten bij opleiding departement Zorg (VIVEL)

Psychosociale ondersteuning van mantelzorgers

Algemeen

- Programmawerkgroep Participatie en Empowerment
 - Voorzitter Michel Van Holder
 - Projectleiders: Liever Thuis LM
- Stakeholders: Caw, Similes, Psyche, Zorggezind, VVSG, Zorgnet Icuuro, Onafhankelijk Leven, Coponcho, Liever Thuis, Mantelzorgnetwerk, VIVEL
 - Geconsulteerde experts: zorggraden en Netwerk ggz Oost-Vlaanderen

Doelgroep

- Mantelzorgers
 - Initiatieven op lokaal niveau
 - Draagkracht mantelzorgers verhogen
 - Nauwe samenwerking met zorg, welzijn, lokale organisaties
 - Bottom-up aanpak: waar is er nood aan en niet waar denken we dat er nood aan is
- Zorgprofessionals in de eerstelij
- Inzetten op bestaande pakketten en tools
- Inzetten op taboe rond psychologische ondersteuning

Doelgroep

- Waarom is dit belangrijk?
 - Mz vragen vaak vrij laat hulp en houden het vaak heel lang voor
 - Mz beschikken soms over weinig informatie over het 'ziektebeeld' van de persoon die ze zorg en ondersteuning bieden
 - Er bestaat al heel wat aan psycho-educatie, maar vaak onderbelicht
 - Bereiken we wel alle groepen van mantelzorgers en dus ook specifieke groepen?
 - Staan zorgaanbieders altijd stil bij de rol van mantelzorg - bv. hoe kijken naar het betrekken van een jonge mantelzorger?

Doelstellingen en acties

Verhogen van het mentaal welzijn en weerbaarheid van de mantelzorger	Onderwijsinstellingen	Wegwerken van het taboe
Mz hebben zicht op de mogelijkheden in hun regio (ondersteuning, lotgenotencontacten, ELP)	Ontwikkeling en implementatie van module 'mantelzorg/ontspoorde zorg' voor onderwijsinstellingen, huisartsenkringen en psychologenkringen	Mantelzorgers durven de stap zetten om hulp te zoeken
Mz kennen psycho-educatiepakketten (focus hierop)		Er is aandacht voor ontspoorde zorg (sensibilisatie, opleiding en benutten expertise)
Mz vinden de weg naar psychologische ondersteuning		
Mz delen ervaringen onder elkaar		

(H)erkennen van mantelzorgers op de werkvloer

Algemeen

- Programmawerkgroep met stakeholders: Voka, Verso, Boerenbond, ACV, ACLVB, RVA, departement WSE, Magenta, Coponcho, Mantelzorgnetwerk, VIVEL, Howest, Thomas More
 - Voorzitter Nik Van Gool
 - Projectleiding: Mantelzorgnetwerk
- Verder bouwen op ontwikkeld materiaal in het kader van diverse (ESF-)projecten

Doelgroep

- Focus ligt op het bereiken van de 'werkende' mantelzorger (zowel arbeiders als bedienden)
- Aan de slag op de werkvloer: organisaties (profit en social profit), bedrijven, overheden, lokale besturen, KMO's,

Waarom is dit belangrijk?

- Combinatie werk en mantelzorg is niet altijd evident
 - Appreciatie van werknemer naar werkgever => loyauteit
 - Versterken werkgeversimago
 - Beter presterende, loyale en geëngageerde werknemers
 - Mantelzorgers ontwikkelen bijkomende vaardigheden door mantelzorg
-
- (bron: Werken, Zorgen, Leven. Naar een mantelzorgvriendelijk personeelsbeleid. Eva Vande Gaer, Sarah Janssens - Lannoo Campus, 2018)

Doelstellingen en acties

Sensibilisering	Implementatie
Informatiesessies werkgevers (gestart)	Begeleiding van werkgevers richting MZ-vriendelijk(er) personeelsbeleid op basis van keuzemenu (zie flyer)
Informatiesessies vakbonden, preventie - en arbeidsgeneeskundige diensten (gestart)	Opleiding HR-diensten (train de trainer)
Keuzemenu voor werkgevers rond inzet op de werkvloer: organisatiescan, opleiding mantelzorgcoach, mantelzorgontmoetingen op de werkvloer (aanbod workshops), opleiding leidinggevenden mantelzorggesprek	Ambassadeurschap cfr. UK: 250 bedrijven hebben het kwaliteitslabel 'beste werkgever voor mantelzorgers'
Ambassadeurschap (bv UK 200 bedrijven) – aanpasbaar filmpje	Lerende netwerken (mantelzorgers, werkgevers)

(H)erkennen van jonge mantelzorgers

Programmaleiding en -werkgroep

- Programmawerkgroep met stakeholders: Hogent, Vlaamse Hogescholenraad, Vlaamse Universitaire raad, Vlaamse raad voor studenten, departement Onderwijs, ZoJong!, Familieplatform, NPTV, Odissee Hogeschool, Erasmus Brussel, Agentschap Opgroeien
 - Voorzitter Tom Cockx
 - Projectleiding: Samana en Steunpunt Mantelzorg
- Verder bouwen op expertise die al bestaat: keuze om onderwijs te nemen als inrijpoort

Doelgroep

- Brede maatschappij - sensibilisering
- Studentenvoorzieningen (STUVO)
- Hogescholen en Universiteiten
- Secundair Onderwijs

Waarom is dit belangrijk

- Combinatie studie en mantelzorg niet evident
- Aandacht creëren ook voor deze problematiek bij onderwijs
- Link doorstroom secundair naar werk/hoger onderwijs, hoger onderwijs naar werk
- Jongeren, jongeren kunnen laten zijn
- Maatschappelijke aandacht

Sensibilisering

Getuigenissen van jonge mantelzorgers (gedifferentieerde leeftijd en profielen)

Brede sensibilisering

Jonge mantelzorgers
geïncorporeerd in
mantelzorgers.be en
algemene campagne van
Mantelzorgplan

Brede maatschappij

Sociale media campagne +
communicatiekanalen
voor jongeren

Jongeren

Sensibilisering naar scholen

Communicatiepa
kket voor
scholen

Getuigenissen in
bestaande
onderwijs
kanalen

Aandacht in
bestaand
professioneel
overleg

Onderwijsinstellingen, personeel...

Ondersteuning in het onderwijs: secundair onderwijs

- Traject met scholen op structureel niveau: 'Samen naar een mantelzorgvriendelijke school'
- Psychosociaal welzijn
- Lerend netwerk

Ondersteuning in het onderwijs: hoger onderwijs

- Toolbox met inspiratie:
 - Mantelzorgstatuut: welke onderwijs- en examenmaatregelen? Welke aanvraagprocedure?
 - Psycho-sociaal welzijn
 - Sensibiliseringsmogelijkheden (communicatiepakket)
- Lerend netwerk

Optimalisering mantelzorgers.be

Projectleiding

- Projectleiding: Vlaams Expertisepunt Mantelzorg/VIVEL (beheerder)
- I.s.m. afvaardiging van Vlaams Mantelzorgplatform (medebeheerder)
- Geen programmagroep

Doelstellingen

- Mantelzorgers, professionals en de burger zijn beter geïnformeerd rond mantelzorg
- Informatie rond mantelzorg is gemakkelijker vindbaar
- Basisinformatie rond mantelzorg is gedefragmenteerd en gecentraliseerd

Acties

- Actie 1 (fase 1): Vooronderzoek en opmaken van nieuwe informatiearchitectuur – bijna afgerond
 - Contentinventaris - afgewerkt
 - Gebruikersonderzoek (enquête) - afgewerkt
 - Contentworkshops - plaatsgevonden
 - Gebruikerstesten
 - ...
- Actie 2 (fase 2): Visueel ontwerp en bouwen van de website
- Actie 3: Promotie en beheer van de website (januari 2024)

Planning

Communicatie en sensibilisatie

Communicatie en sensibilisatie

- Brede sensibilisering
 - Thema mantelzorg op de publieke agenda plaatsen
- Projecten: doelgerichte communicatie/sensibilisering en activatie
 - Ondersteunen en faciliteren ifv projectdoelen
- Doelstellingen
 - Herkenning ('ik besef dat ik mantelzorger ben')
 - Erkenning belang en uitdagingen (cognitief)
 - Emotionele identificatie ('ik herken me en draag het mee uit') !

**HET CONCEPT
RICHT DE BLIK**

**PR (EN CONTENT
MARKETING) LEVEREN DE
CONCRETE VERHALEN AAN**

**DE WEBSITE VERZAMELT CONTENT
& ACTIVEERT BEZOEKERS**

DE GRAFISCHE STIJL HOUDT ALLES BIJEEN

En wat kan u zelf doen?

Wat kan u zelf doen?

- Aandacht hebben voor de mantelzorger
 - Iedereen kan het verschil maken – voelt u zich aangesproken, neem zeker contact op
 - Luisteren is vaak al meer dan voldoende
 - Erkenning dat het soms wat moeilijker kan gaan
- Verspreid mee de boodschap van het plan

Bedankt

Contact

Karel Hermans - karel@vivel.be

algemene coördinatie mantelzorgplan

